

आर्ष एष भवेद्धर्मः प्राजापत्योऽथवासुरः । यदेतत्सहधर्मोति पूर्वमुक्तं महर्षिभिः ।

सन्देहः मुमहानेष विरुद्ध इति मे मतिः । इह यः सहधर्मो वै प्रेत्यायं विहितः क नु ।

स्वर्गो मृतानां भवति सहधर्मैः पितामह । पूर्वमेकस्तु म्रियते क चैकस्तिष्ठते वद ।

नानाधर्मफलोपेता नानाकर्मनिवासिताः । नानानिरयनिष्ठान्ता मानुषा बहवो यदा ।

१९८५

अनृताः स्त्रिय इत्येव सूत्रकारो व्यवस्थति । यदाऽनृताः स्त्रियस्तात सहधर्मः कुतः स्मृतः ।

अनृताः स्त्रिय इत्येव वेदेऽपि हि पश्यते । धर्मोऽयं पूर्विका संज्ञा उपचारः क्रियाविधिः ।

गङ्गारं प्रतिभात्येतन्मम चिन्तयतोऽनिशं । निःसन्देहमिदं सर्वं पितामह यथाश्रुति ।

यदेतद्यादृशश्चैतद्यथा चैतत्प्रवर्त्तितं । निखिलेन महाप्राज्ञ भवानेतद्वीतु मे ।

॥ भीष्म उवाच ॥ अत्राप्युदाहरन्तीममितिहासं पुरातनं । अष्टावक्रस्य संवादं दिश्या सह भारत ।

१९८०

निवेष्टुकामस्तु पुरा अष्टावक्रो महातपाः । चक्षुरेव वदान्यस्य वने कन्या महात्मनः ।

सुप्रभां नाम वै नाम्ना रूपेणाप्रतिमां भुवि । गुणप्रभावशीलेन चारित्र्येण च शोभनां ।

सा तस्य दृष्ट्वैव मनो जहार शुभलोचना । वनराजी यथा चित्रा वसन्ते कुसुमाचिता ।

अपिस्तमाह देया मे सुता तुभ्यं हि तच्छृणु । गच्छ तावद्दिशं पुण्यामुत्तरां द्रक्ष्यसे ततः ।

॥ अष्टावक्र उवाच ॥ किं द्रष्टव्यं मया तत्र वक्तुमर्हति मे भवान् । तथेदानीं मया कार्यं यथा वक्ष्यति मां भवान् ।

१९८५

॥ वदान्य उवाच ॥ धनदं समतिक्रम्य हिमवन्तश्च पर्वतं । रुद्रस्यायतनं दृष्ट्वा सिद्धचारणसेवितं ।

संहृष्टैः पार्श्वदैर्जुष्टं नृत्यद्भिर्विविधाननैः । दिव्याङ्गरागैः पैशाचैरन्यैर्नानाविधैः प्रभो ।

पाणितलैः सुतालैश्च शम्पातालैः समैस्तथा । सम्प्रहृष्टैः प्रनृत्यद्भिः सर्वैस्तत्र निषेव्यते ।

इष्टं किल गिरौ स्थानं तद्दिव्यमति शुश्रुम । नित्यं सन्निहितो देवस्तथा ते पार्श्वदाः स्मृताः ।

तत्र देव्या तपस्तप्तं शङ्कराय सुदुश्चरं । अतस्तदिष्टं देवस्य तथोभाया इति श्रुतिः ।

१९९०

पूर्वे तत्र महापार्श्वे देवस्तोत्तरतस्तथा । अतवः कालरात्रिश्च ये दिव्या ये च मानुषाः ।

देवश्चोपासते सर्वे रूपिणः किल तत्र ह । तदतिक्रम्य भवनं त्वया यातव्यमेव हि ।

ततो नीलं वनोद्देशं द्रक्ष्यसे मेघसन्निभं । रमणीयं मनोघाहितत्र वै द्रक्ष्यसे स्त्रियं ।

तपस्विनीं महाभागां वृद्धान्दीक्षामनुष्ठितां । द्रष्टव्या सा त्वया तत्र सम्पूज्या चैव यत्नतः ।

तां दृष्ट्वा विनिवृत्तस्त्वं ततः पाणिं ग्रहीष्यसि । यद्येष समयः सर्वैः साध्यतां तत्र गम्यतां ।

१९९५

॥ अष्टावक्र उवाच ॥ तथाऽस्तु साधयिष्यामि तत्र यास्याम्यसंशयं । यत्र त्वं वदसे साधो भवान् भवतु सत्यवाक् ।

॥ भीष्म उवाच ॥ ततोऽगच्छत्स भगवानुत्तरामुत्तमां दिशं । हिमवन्तं गिरिश्रेष्ठं सिद्धचारणसेवितं ।

स गत्वा द्विजशार्दूलो हिमवन्तं महागिरिं । अभ्यगच्छन्नदीं पुण्यां बाजुदां धर्मशालिनीं ।

अशोकविमले तीर्थे स्नात्वा वै तर्प्य देवताः । तत्र वासाय शयने कौशे सुखमुवास ह ।

ततो रात्र्या व्यतीतायां प्रातरुत्थाय स द्विजः । स्नात्वा प्रादुशकाराग्निं सुत्वा चैनं प्रधानतः ।

१९९०

रुद्राणीं रुद्रमासाद्य ह्रदे तत्र समाश्रयत् । विश्रान्तश्च समुत्थाय कैलासमभितो ययौ ।